

HONVÉD.

Megjelenik e' lap vasárnapot kivéve minden este, félven. Tartalmát teszik a' főhadivezérség hivatalos közleményei, iránycikkék, bel- és külföldi hírek.
Hirdetmények a' szokott díjért vétetnek fel.

HIVATALOS ROVAT. Kendelet.

Általános panaszz: mikint itt a' szállás és fuvar bizottmány a' legégrekiáltóbb igazságtalanságokat követi el, melón egyiket inkább terheli, mint a' másikat, mind a' szállás adással, mind a' fuvarozással. És ennek igaznak kell lennie, mert ha igazságosan rendeltetnék szállás és fuvar, úgy egy egész telekre alig esnék több egy katonának: pedig magam tudom, miként némelyeknél 6 sőt 10 is szállások.

Enek mélyebb okát vizsgálni nem akarom, erkölcsösebb ember vagyok, hogysem gyanúsítani valakit akarnék; hanem ezutánra rendetem a' városi szállás és fuvar biztosoknak: miként minden eféle kedvezéstől, kihagástól magokat visszatartásák, mert legelső esetben, ha igazságtalanságon éretnének: hivatalukból rögtön el fogom osapni, efelett az okozott igazságtalanság terhelését fizetni fogják a' terheletteknek.

És hogy eljárásuk felett annal jobban lehessen örködni, ezenel elketelezem: vezessenek pontos és hiteles jegyzőkönyvet arról:

1) Mellyik gazdának ki, mennyi ideig szállásolt.

2) Mellyik lovas gorda kit, hová szállított, fuvarozott?

A' szállás adás és fuvarozás a' be- és elszállított nyugtatványgyával lesz igazolható.

Ezen igazságos rendeletem teljesítéséért felelőse teszem a' tanácsot, rendelvén nekik: hogy ez pontosan teljesítessék, legyen igazság!

Kelt Kolozsvártt, martius 15-en 1849.

Orsz. t. h. főkormánybiztos,

Csany László. m. k.

Nem hivatalos rész. Országgyűlés.

A' képviselőház mart. 9-ki ülésében Kossuth Lajos kormányelnök következő jelentést tett legközelebbi hivatalos részéről.

Tisz eln. képviselőház! Midőn a' legutóbbi al-

kalommal szerencsés valék a' t. háznak jelentést tenni arról, hogy a' Dembinszki altábornagy vezérlete alatt működő hadseregek körében némely differentiák a' táborbani gyors megjelenésemet szükségesé tették, akkor egyszersemind szerencsés valék azt jelenteni, hogy istenek hála azon differentiák kiegyenlítették és seregeink, a' Verpelet, Kápolna, Kompolti vonalon az ellenség főerejével megütközvén, habár nem is vívtak ki eredményes győzelmet, de a' csatát el nem veszítették és másfélnapi erős ütközet után mintegy egy órányi távolságra a' csata tértől megállapodva, harcziromjasan elhatározva, élni halál a' házáért, várják az ellenséget. Ezen jelentésem utánra következő napon, a' mint a' hivatalos hírlapból tudni méltóztatnak, Mezőkövesd és Szihalom táján szinte ütközet volt, mellynek kezdete a' legszebb eredményekkel elhatározó győzelemmel látszott ígérkezni a' nemzetnek, mert alig támadta meg az ellenség az ott felállított seregünk utócsapatját, mellyet a' vitéz Kmety alezredes vezérelt, máris a' támadó ellenség csapata szélyel vetve, kivált lovasságának legnagyobb része részint lekonzolván, részint pedig szerte futva elhagyta a' csatatér és seregünk birtokába négy ógyu jutott. Megvallom, hogy már azon alkalommal midőn ezen győzelemről rövid tudósítást vettem, várva vártam egyszersemind a' másik tudósítást arról, hogy ez csak kezdete azon csatának, melly előnyomulással 's győzelemmel fogja további lépteiben a' nemzetet megörvendeztetni. Amint meglepőbb volt reám nézve, midőn kevés órak múlva azon tudósítást vettem, hogy seregeink a' Tiszán innen, Tisza-Főreden állanak 's 35,000 embernyi tömegbe vannak összpontosítva; egyszersemind vettem azon tudósítást, hogy a' seregbeli tisztikar és Dembinszki altábornagy között olly differentiák ütöttek ismét ki, mellyek a' házát, a' győzelemre okvetlen szükséges katonai segyelemnek felbomlása által, veszélylyel fenyegetik. És ismét csak hamar másod ízben jöttem azon helyzetbe, hogy nem lett legyen időm a' tisztelt háznak engedelmét alazattal közhínnom, hogy t. i. a'

zon differentiák kiegyenlítése és ebből a' hazára eredhető veszélyek elhárítása végett a' táborbai menetemet megengedni méltóztassék, hanem saját felelősségemre, a' hadügyminister 's az ország tábor vezérkarának főnöke kíséretében nyomban a' hadsereghez indultam. Mielőtt a' helyszínén megérkeztem volna, vettem Szemere Bertalan országos honvédelmi bizottmányi tag 's felső magyarországi teljhatalmu országos biztos urnak tudósítását, mellyben arról értesít, hogy az előttvaló nap, az egyesült seregek egy dandárát kivéve, melly előőrskön volt, minden törzstisztei egyesülvén, tanácskozmányt tartottak, azon tanácskozmányra országos biztos urat mint az ország kormányának képviselőjét meghívták, sőt őtet azon tanácskozmány vezérletére felhívták 's ezen tanácskozmányban közakarattal egyetlen egy szókivétel nélkül a' fővezér Dembinszki altábornagy irányában bizalmatlanság nyilatkoztatott ki, különösen a' következő pontoknál fogva:

1-ör. Hogy Schlick serege, vitéz és őtet már már körülkerített hadosztályaink közül kimenekülni engedtetett.

2-or. Hogy annak Windischgrätz főtáborávali könnyű egyesülése megengedetett.

3-szor Hogy a' kápolnai csatában a' győzelem nehezített az által, hogy rögtön az ütközet előtt a' különböző hadtestekhez tartozó hadosztályok felállításában nem tartatott meg a' hadosztályok egysege, hanem egyik osztályt a' másikkal öszveavartatott és magok az alvezérek is csak rögtön, minden előtudosítás nélkül vették az elfoglalandó állomásokról szóló seregeknek állottak élén, melyeket nem ismertek, mellyek dandár parancsnokainak neveiről sem volt előlegesen tudomások, úgy hogy egészen ismeretlen sereggel kellett küzdeniök, — a' mi nem történt volna, ha mindegyik hadtest együtt maradván mindegyik, eddig ismert megszokott vezérének vezérlete alatt állítottatott volna ki; mit az alvezérek annál inkább szükségesnek tartottak volna, mivel minden hadserégi osztálynak meg vannak saját erényei és gyarlóságai 's csak hosszszas tapasztalatok nyomán lehet azoknak felosztása iránt, a'képen intézkedni, hogy az erősebbek a' nagyobb erőt kívánó helyekre a' gyengébbek pedig a' kevesebb erőt kívánó helyekre állittatván, állásaik által a' sikert sok részben biztosíthassák. Majd ismét elkövetkezett a' panasz hogy nem úgy ütött ki, mint kellett volna a' Mezőkövesdi ütközet, mellynek dicsőséges megkezdését szerencsém vala említeni 's mellyben 30 ezer ember egy tömegben és harcyszomjasan volt egyesülve az ellenség irányában, melly számra is csekélyebb volt, úgy hogy a' tisztikar 's a' alvezérek, ha a' csata az ellenségtől elfogadtatik, vagy ha ő harcot nem ajánlván részünkről kezdek meg, — a' győzelmet csaknem bizonyosnak tar-

tották, anynyival inkább, mert a' magyar természetéből meritett tapasztalásnál fogva a' 30 ezernyi sereg egyik dandára által megkezdett szerencsés siker a' lelkesedést anynyira emelte, hogy kimondhatatlan nagy bajba került 's a' fegyelmet fentartó parancsnoknak nagy erő kifejtésre vala szüksége, a' seregeket a' fővezér parancsa nélküli támodástól visszatartoztatni. Azonban hogy a' csata nem csak el nem fogadtatott, hanem a' seregeknek hátravonulás parancsoltatott, melly viszont topographiai ismeretek nélkül nagy részben Egerfarmosnak, a' seregeknek mocsárokon 's árkokon keresztül való vezetése által történvén, övezetig voltak kénytelenek vitéz seregeink a' vízen keresztül gázolni 's az ágyuk megmentése is csak az által lett eszközölhető, hogy sok helyen a' legénység vontatta ki a' posványból az ágyukat míg néhány ló elveszett. Illy uton vezettetett vissza a' hadsereg Poroszlóig onnan pedig Tiszafüredig, — Görgey tábornok ur parancsot kapván, hogy egy osztályt Poroszlón az ellenség ellenében tartson a' minthogy Görgey személyes vezérlete alatt felállította azon hadosztályt, de kémek által, biztos kútfőkből tudósítást kapván, hogy az ellenség három oldalról, alulról, felülről és szemközt tulnyomó erővel őtet már már megtámadni készül, úgy hogy kivévén a' Tiszafüredi de filet magát csak nem bekerítettnek kénytelen volt tekinteni 's tekintetbe vevén más részről azt, hogy a' Poroszlóról Tiszafüredre vezető töltés veszélyes defilének tekinthető, mert csak épen azon keskeny töltésen lehet a' seregeknek előre vagy hátra menni mert ha tágabb tér nyílik is imitt amotta' mellette fekvő rétekre, de sok helyt erek vágják keresztül a' terrenumot, melly ereknek áthágásával ismét a' töltésre 's azon levő hidakra kell visszaterni, úgy hogy Görgey tábornok ur a' legnagyobb veszélynek látta osztályát a' visszavonuláskor kitéve 's a' töltés végén felállítandó ágyukkal irtózatossok veszteségébe került volna a' hazának a' Füredre eszközözendő visszavonulás. Azért a' katonai disciplina megsértésével kétségtelenül, a' fővezér parancsának ellenére, az előőrsket kiállittatván osztályát megmenteni, 's haszontalanul fel nem áldozni magát ösztönöztette érzé és maga is Füredre visszavonult. Végre hozzá járul még azon ok, hogy a' seregek a' 3 napi csatázás közben, hozzá járulván a' 4-dik napi visszavonulás, ugyszólván semmit sem ettek, mit a' tisztikar és alvezérek annak tulajdonítottak, hogy a' fővezér nem tette meg az intendaturánál a' kellő dispositiókat az iránt, hol és mellyik helyen tartassék készen az élelmi szerek gyűjtéléke.

Ilyen panaszok alapján nyilatkozott az öszszes tiszti karnak bizalmatlansága a' fővezér iránt melly minthogy nem egy két személytől, hanem az egész tiszti kartól eredett, 's mert a' veszélyek és

kötelességek közt is fontosabbra ügyelni, Szemere országos biztos ur magát ösztönöztetve érezte, nem akarván a' hadsereget kitenni annak, hogy éppen az ütközet előtti perczen az öszses tiszti karnak katonai törvényszék elébe állítása által a' seregnak ellenség elébe vezérlete csaknem lehetlenné tétessék, 's ez által a' megbecsülhetlen idő elvesztegettessék, a' kormány nevében szükségesnek látta aként intézkedni: hogy

1-ör A' tisztkarnak felszólítására jelentést tegyen a' kormányhoz, 's kérje fel, hogy a' kormány elnöke személyesen menjen a' táborba, 's a' differentiák felett határozzon.

2-or Hogy addig, míg az elnök megérkezik, Dembinszki altábornagy ur legyen szives a' vezérletet aként vinni, hogy az alvezérek közül egy kettőt haditanácsba magához hívni sziveskedjék; melly határozatot és megállapodást Szemere Bertalan kormánybiztos ur mint ideiglenesen a' kormány nevében tettet, Dembinszky fővezérnek tudtára adván, ő a' haditanácsnak tartását és a' dispositiókban tanácskozólag való részvétét bárkinek is határozottan és olly eltökéltt férfias szilárdsággal tagadá meg, miszerint azon jellemző kifejezéssel élt: hogy ha süvege tudná, mit gondol feje, még süvegét is eldobná, nem hogy mással tanácskozzék. A' dolgok ezen helyzetében Szemere Bertalan országos biztos ur ideiglenesen aként intézkedett, hogy a' seregben a' legidősebb tábornok, a' ki Görgei volt, ideiglenesen vigye a' parancsnokságot addig, míg a' hozzám intézett felhívás következtében megérkezném, és a' hadügyministerium közbejöttével intézkedhetném. Illy stadiumban találtam a' dolgokat a' táborba érkeztemkor. Méltoztatnak a' tisztelt képviselők az előadottakból látni, hogy milly előzmények jöttek már itt közbe, melyek némi morális kényszerűség színt is viselték. Meg kell vallanom, hogy a' tiszti karnak 's alvezéreknek illy rendkívüli fellépése maga Görgey tábornok ur által is a' katonai disciplinával rendes körülmények között olly anynyira öszsze nem egyeztethetőnek nyilatkoztatott ki, miszerint egyenesen kimondá, hogy ha ő volt volna Dembinszky, és irányában e' szerint tagadta volna meg az engedelmisséget Görgey, Görgeyt főbelövette volna; és ezt azért mondja, miszerint a' kormány meggyőződjké arról, hogy midőn ő életét, és a' mi előtte még szentebb, becsületét is kész volt kockára vetni, ezt csak azért tehette, mert lelkének legbensőbb meggyőződése szerint ugy látta tökéletesen a' dolgokat, hogy ha ezt nem teszi, a' hazára nézve roppant veszély fogna következni.

A' hadügyminister és Vetter táborvezérkari főnök urral a' hely színén megérkezvén, mindenkéltt ugy a' fővezér, mint a' sereg parancsnok urakat magunk elébe kérettük, 's egymás jelenlétében a' dolgok állása iránt felvilágosítást kíván-

tunk, a' mi meg is történt. Mindkét részről meg-tétettek a' nyilatkozatok, 's azon nyilatkozatokat hallotta a' hadügyminister is jelenlétemben, 's az egész seregnak együtt volt törzstisztkarát kihallgatta, 's a' dolgok állásáról magának tökéletes felvilágosítást szerezni iparkodott, valamint én is iparkodtam, 's meg kell vallanom, miszerint azon meggyőződésre jutottam, hogy a' legközelebbi napoknak eredménytelensége igen is meglepő: hanem, hogy olly tökéletes bizonyossággal el tudja az ember határozni, vajjon csak épen és egyedül magának a' fővezérnek hibás dispositioi miatt, vagy egyszerűsmind talán egyik vagy másik részről pontatlanság, 's a' közremunkálás készségébeni lanyhaság, vagy talán a' két ok együtt okozhatta ez eredménytelenséget, annak kipuhatolására és megítélésére hosszabb idő, 's több heteken keresztül tartó hadi vizsgálatok volnának szükségesek, 's a' körülményeket ugy látom, hogy az országnak állapota, 's az időnek megbecsülhetlen fontossága, most teljességgel meg nem engedi, hogy illyen vizsgálatok tétele végett, hadseregeink ellenséggel szemközt heteken által hurczoltatva inactivitásba tétessenek; 's midőn egy részről kinyilatkoztattam, mint az ország kormány elnöke, hogy a' tisztkar részéről a' fővezér irányában lett bizalmatlanság nyilatkozatát a' katonai fegyelemmel öszszeegyeztethetőnek teljességgel nem ismerem, 's én azt határozottan rosszszalándónak tartom, 's rosszalom is, más részről Dembinszky altábornagy urat felszólítottam, vajjon tekintve a' hazának jelen körülményeit, miket fővonásaiban említeni már alkalmam volt, elégedettnek érzi-e magát ezen elégtétellel vagy nem? szives készséggel ugy nyilatkozott, hogy ezt tökéletesen elégti, hanem kinyilatkoztatta, hogy katonai reputatiojat sokkal magasbba becsüli, mintsem hogy ne kérné magát dispensáltatni azon sereg vezérletétől, mellyben iránta bizalmatlanság nyilatkozott, mert ő nem biztos arról, hogy a' seregnak magasabb és alacsonyabb állásu tiszteiben egyenkint és öszsesen nemcsak hideg engedelmisséget, hanem azon szives készségü közremunkálást fogná feltalálni, melly a' győzelemnek és sikernek feltétele. Azért ő saját maga becse iránti tartozásból kinyilatkoztatni véli magát, hogy továbbá ezen sereget nem vezérelheti, hanem kéri magát más intézkedésekre használtatni, magát egyébiránt a' kormány dispositioja alá bocsátván (tartós éljen.)

A' dolgok helyzete így volt, és én megfontolva minden körülményeket 's értekezvén az alvezérekkel, 's bizonyosságot szerezvén magamnak azoknak hazafui indulatok iránt, akint intézkedtem Tiszafüreden, hogy a' Szolnok körül egyesült hadseregnak vezérlete iránti dispositiot függőben tartván, a' sereg Tiszafüred táján volt részének, — nevezetesen Görgey, Répási és Klápka vezérlete

alatti hadosztályaink, melyet máshova bésorozni a kormány szükségesnek nem tartott, — vezérlete Görgey tábornok urra bízassék, — minthogy e' részben a' rendeletet ki is adtam és Szemere Bertalan kormány biztos urat utasítottam arra, hogy a' kormány nevében folytonosan a' seregnél maradván, a' mint egy részről a' politikai és politialis hatóságot gyakorolja, ugy más részről örökdéssel legyen a' felett, vajjon a' hadjáratnak politicialirányzata, melyet kiszabni egyedül a' kormány joga 's kötelessége, hiven magtartatik-é, és folytonos világosságban tartsa a' kormányt mind azokról, melyeket a' hadseregre nézve a' kormánynak tudni érdekében áll. Görgey tábornok ur szives nyílt férfi 's készséggel mind ezen intézkedéseket, miket ugy e' tekintetben, mint különösen a' sereg élelmezésére nézve az intendanturánál, továbbá a' rendés ellenőrségnek a' pénzkezelés körüli béhozatala iránt tettem, a' leghelyesebbeknek és természet-szerűeknek elismerve, 's a' hazának hűséget, a' kormány iránti engedelmességet, mindayajuk személye iránt pedig a' legfőbb szives őszinteséget ajánlván, azon meggyőződéssel jöttem vissza, hogy az ősztes sereg fővezére iránti bizalom hiányát azon egyetértés fogja pótolni, melyet a' hallott nyilatkozatok folytán közte és a' többi vezérek között fenmaradandóan állhatatosan hiszek.

Alig érkezém meg a' fővárosba, Dembinszkitől egy levelet vevék, melyben azt adja tudomásra, hogy ámbár ő a' kormánynak lépéseiben tökéletes megegyezését kinyilatkoztatta, mivel azonban időközben az ő disposition következtében, Damjanics és Vécsey tábornok urak fényes győzelemmel Szolnokot nemcsak bevették, hanem Ottinger brigadájának megtamadása ellen győzelmes visszatorlással meg is tartották, jogát véli fenforogni, felszólítani a' kormányt, miként neki azon elégtétel adassék meg, hogy a' fővezérséget győzelmének közepette tovább folytathassa. Azt gondoltam és gondolom most is, nem bocsátkozván azon dispositiókba, melyeknek következtében Szolnok bevételét 's melyeknek mivoltáról értesülve vagyok, egy általában nem látom a' körülményeket aként fenforogni, hogy a' kormány maga rendelkezéseiben ma adott szavának becsületével könnyelműen 24 óra alatt játszassék 's azért mivel a' 3 dik és 9-ik zászlóalj, derék, vitéz és hőstábornokok vezérlete alatt, mondhatni a' veszély előt szemet hunyni nem tudó bátorsággal rohanja meg az ágyu telepeket és a' pusztító kereszt tűz közt 11 ágyut elvesz 's az ellenséget kiveri, nem látom elegendő okát fenforogni, hogy a' kormány által 24 óra alatt szükségesnek talált intézkedések megváltoztassanak 's az egyenletlenség zavarodás magva hintessék el ismét a' seregbe. Én tehát Dembinszki ur kérelmét kereken megtagadtam 's megmondam neki, hogy nagyon cu-

dlokozom ezen kívánságira. Meg voltak téve a' hadiministerium táborvezérkari osztály részéről tudtommal 's megegyezéssel a' hadi munkálatok folytatása iránti intézkedések és utasítások, de csak egy pár óra alatt is tapasztalunk kellett, hogy egy országnak olly hosszú vonalon hadvezérletét továbbá is a' távolabb levő debreczeni bureauból sikerrel intézni nem lehet, hanem hogy a' helyszíne az, honon az egységnek a' rendelkezésekben kifolyni kell 's honon kell egyszersmind azon egységből kifolyó rendelkezések pontos teljesítésének biztosságáról magának a' fővezérnek jelenléte által intézkedni. Hozzá járult ehhez még azon körülmény, miként ha a' kápolnai és mezőkövesdi útköztekért az elleaség kebelében, Te Deumokat tartottak is irányunkban Pesten, az egy kis respectust gerjeszthetett, sőt gerjesztett is; más részről pedig a' szolnoki győzelem egy kissé talán többet is gerjesztett a' respectusnál. Mindenesetre a' dolog ugy áll, hogy a' szolnoki győzelmet hadviselésünk kiindulási pontja gyanánt minden idővesztéség nélkül haladéktalanul, rögtön a' legnagyobb erélyvel felhasználni a' hazának olly érdekében áll, hogy ha ezen alkalom elhalasztatnék, olly alkalom hasznatik el, melyet meglehet, egy egész évi táborozás fáradtságával sem lehetne helyrehozni. És ezen szempontból indulva, széttekintve egyszersmind Európa politikai conjuncturái között, melyek minden erő feszítésünknek megkettőztetését látszanak igényelni 's melyek iránt, midőn az időt arra alkalmasnak látandóm, a' tisztelt ház bölcs határozatát felhívni majd szerencsés leszek, akkint valék meggyőződve a' képviselőháznak, mint a' mellyől venni kell a' honvédelmi bizottmánynak munkalkodásbani irányzatát, előleges tanácskozásbani véleménye nyomán is, hogy rögtön és azonnal egy fővezér nevezessék ki, olly formán, hogy a' Tisza körül két főponton egyesült hadseregeink, nevezetesen melyek Szolnok táján és melyek Tisza-Füred táján állanak, bár több rendű hadosztályokból egyesülve, két nagyobb hadtestet képezzenek és a' felsőnek már Tisza-Füreden tett intézkedéseim folytán vezérlete Görgey tábornoknak, az alsónak vezérlete pedig, miután Vécsey tábornok nemes resignatioval (Zajos helyeslés!) mellyért a' hazának nagy méltanylatát és köszönetét érdemli, a' vezérletet, mert a' hazára nézve ugy jobbnak látta, ideiglenes Damjanics tábornoknak által adta volt, — Damjanics tábornoknak adatván és az ezen hadsereg testekbe beolvasztott hadosztályok, a' régi számokat természetesen megtartván, ugy az aradi és a' legközelebbi órákban Perczel tábornok ur vezénylete alá bízandó Steged-bácsi hadseregek, nem különben az ország váraiban levő őrségeknek éljén álljon. Valamint a' fővezérnek kineveztetését, épen e' pillanatba, midőn az ősztes seregben harmo-

is, az őszszavó egybe hangzás és minden oldalról egy célra dolgozás, mulhatlanul szükségesnek találta a' kormány, ugy az egyének között szétnézve minden körülményeket megfontolva legcélszerűbbnek azt vélte, hogy Magyarország hadseregének fővezérévé mind addig, valameddig az egyesült munkálatoknak szüksége tartand, Vetter tábornok neveztessek ki, (közhelyeslés.) Egyszersmind azonban kötelességemnek tartottam a' t. h. irányában kinyilatkoztatni, mikint én számot vetve a' kötelességek között nem csak azért, mivel nem hiszem, hogy Debreczenből távollétem, bar kevesebb vagy hosszabb ideig tartson is, az ország kormányzatában legkevesebb csorbulást okozna, azért mert tisztelt tarsaim a' honv. bizottmány tagjái nélkül nem úgy, mint velem együtt az ország hasznára legjobb belátásuk szerint intézkednek, ugy mint eddig is intézkedtek; hanem azért is, mert mint a' honv. bizottmány elnöke ott velem leginkább helyemet lenni, hol a' kormányzati befolyásnak a' legrögtönösb intézkedési szüksége foroghat fenn, elhatároztam magamban minél gyakrabban és minél több időt a' táborban tölteni. (Éljenés.) Mert a' táborbani jelenlétem által, nem csak személyem befolyásával, hanem azon hatóságnál fogva, mellyet a' nemzet akaratának következtében hivatalos állásomban viselek és a' mellynek súlyát és tekintélyét mindenki irányában fentartani tudom is, fogom is (zajos éljenés) nyujtsak a' nemzetnek biztosítékot a' részben, hogy a' hadseregben nem fog történni semmi olyan, mi a' sikert kockáztathatná, el lesz háritva minden oly akadály, melly az előmenetelt nehezíthetné, és fen lesz tartva azon katonai fegyelem és felsőbbség rendelkezései iránti szives készség, melly készség a' hadseregek ismeretes hazafi szeretetével és lelkesült vitézségével párosulva kétségtelenül biztos győzelemnek néz elébe. És el lévén e' szerint határozva a' seregekbeni fegyelem, a' fővezér iránti engedelmisség tekintetében biztosítást kerestem és találtam abban 1-ór, hogy a' hadseregeket és azoknak vezéreit, valamint különösen a' két nagyobb hadtestet vezénylő tábornokokat is, olly hazafi tisztá szeretettől ismerem, sőt tudom lelkesülve, miszerént bizton elmondhatom — magamat és mindnyájunkat bele értve — hogy csak ugy lehet a' hazát szeretni, mint ők szeretik, jobban nem (hosszas éljenés) 2-ór Találtam a' biztosítékot magának Vetter fővezér urnak férfias erélyében miszerént kétségtelen tudományomhoz képest bir azon tehetséggel hogy magának a' hadseregben kellő tekintélyét mind megszerezni mind fentartani tudja, mert én akként vagyok meggyőződve; hogy nagyon gyengén állana azon fővezér tekintélye ki mástól volna kénytelen kivanni azon tekintélynek támogatását és ön magában az elegendő biztosítékot fel nem találná. 3. Végre az egész sereg haza-

ni erélyemön kívül találtam biztosítékot abban, miszerént el valék sőt elis vagyok határozva időmet legnagyobb részét a' táborban tölteni, pedig azon elhatározással, hogy érzve a' rajtam fekvő felelősséget, mely felelőség tekintetéből a' nemzet akaratából vállaimra bizott hatóságot teljes kiterjedésében gyakorlom, el lévén arra is határozva, miszerént akként fogok megjelenni a' hadseregnél hogy vagy én nem élek vagy az nem, ki a' kormány ellen engedetlen mer lenni (Zajos helyeslés) Ekkint állottak a' dolgok a' tegnap napon, midőn a' körülmények sürgetős voltánál fogva Vetter tábornok, ki egyszersmind a' legöregebb tábornok az activitasban lévők között, altábornagvá kineveztetett 's a' fővezérségre felhivatott. Éppen a' rendeletek kiadásával foglalatostkodtam, midőn egy szerencsés véletlen, bizonyos értekezés végett a' had járatra nézve, Görgői tábornokot körünkbe hozá (Éljen!) A' tegnapi tanácskozmányban egy érdekes követ urnak azon kérdésére: valjon biztos vagyok e, nyujthatók-e elég biztosítékot hogy a' fővezéri kinevezés a' seregnél engedelmisséggel fog találkozni? csak azon biztosítékot mondhattam, melyeket most előszámláltam; de most már tiszta lélekkel mondhatom, e' tekintetben egység van 's most a' t. ház és a' nemzet nyugott lehet hogy a' hadsereg vezérei közt meg van és meg lesz az engedelmisség egyetemes 's azon őszhangzás mellyet a' hazafiúi érzet és katonai kötelesség érzete sugall és a' mellytől a' hazának megmentésére szükséges őszhangzás kétségtelenül megkivántatik. (Tetszés) Ezek lévén jelentéseim a' dolgok mostani állására nézve hogy és miként nyomulnak már e' perczen és nyomulandnak a' legközelebbi napokban seregeink előre, annak elbeszélésetől esdeklem méltóztassanak feloldozni, kérésem csak az, hogy a' t. ház az elmondottakról tudomást véve vagy ezen történeteket helyeselni és az által a' mondottak nyománi intézkedéseknek a' nemzet akaratának súlyával erőt kölcsönözni méltóztassanak, vagy pedig bölcsességük szerint, ha másként tartják jónak másként intézkedni sziveskedjenek. (Általános helyeslés)

Jelentem egyszersmind a' t. háznak hogy ma egy nem akarom mondani fényes, hanem részemről legalább sokáig kedves emlékezetemben maradó jelenetben voltam szerencsés részt venni, melyről megvallom sajnálom hogy nem intézkedtünk ugy, miszerint oly helyen történt volna, hol a' közönségnek minél nagyobb része lehetett volna tanuja a' kormány 's a' kormány által a' nemzet azon akaratának, miszerént nem az hogy megakarja hálalni vitézeinek azon feloldozását, miként vérőknek 's éltőknek kockára vetésével iparkodnak e' hazát megmenteni, mert ez olly érdem mellyet meghálalni nem lehet, hanem hogy lehettek volna tanui a' kormány azon akaratának hogy az érdemeket méltányolva magát az érdemesek kitünteté-

sére kötelezve érzi. Értem t. ház hogy ma történt az országgyűlés kegyes jóváhagyása következtében felállított katonai érdem rendeknek, a' mennyiben ezen jelek ideiglenesen elkészültek, legelső kiosztása a' t. ház több tagjai jelenlétében; azoknak a' kik jelen voltak, nevezetesen: Vetter altábornagy, Görgei tábornok és vitéz követ társunk Perczel tábornok uraknak mellei, (Éljének.) ezen érdem rend közép osztályával a' nemzet nevében, nem mondom feldiszesítettven hanem, a' nemzet nevében keblőkre tüzetven azon zálog, hogy valamint ők szívők tisztasága 's igaz magyar érzelmöknél fogva a' hazának mindig hívei maradnak, ugy azon zálog oda tüzésével a' nemzet lekötötte irántuk a' nemzet nagyrabecsülésének, tiszteletének 's érdemeik elismerésének zálogát. A' többi tábornok urak, a' kik egy uttal szinte ezen napról ezen érdemjellel feldiszesítették, nevezetesen Kis Ernő (lelkes éljenzés) altábornagy ur, betegsége miatt akadályozva volt jelen lenni, a' ház elnöke, többek kíséretében volt szives magára vállalni azon fáradságot, hogy azt nekie személyesen átadja. Valamint szintén Bem tábornok urnak (szünni nem akaró helyeslés.) Ugy Damjanics tábornok urnak, (tartós éljenzés) és a' manswörti 's a' szerencsétlen bár, de emlékezetben nagyszé- rűen dicső nagyszombati, nem különben a' branyiskói csaták oroszán bátorságu hősenek Guyon ezredesnek, (Nagy éljenzés.) kire nézve jelentem, hogy a' kormány indittatva találta magát a' nemzetnek egyik fő kincsét, Komárom várát hűségére bízni. (Közhelyeslés.) Ezen érdem rendjelek kiosztása elrendeltetvén, az illetőknek ugy okleveleik mint érdem jeleik is maga utján kézhez szolgáltatnak.

Ezekből állanak jelentéseim, a' mikre nézve a' tisztelt háznak határozatát, helyeslő vagy roszaló, minden esetre bölcs 's hazafiai indulattól vezérelt intézkedését kikérvén, magamat kegyes türelmőkbe ajánlom. (Általános helyeslés és éljenzések.)

Elnök: Ugy hiszem fel vagyok jogosítva a' ház azon érzelmét nyilvánítani, miszerint a' kormány elnöke jelentését örömmel fogadva, intézkedéseiben a' ház tökéletesen megnyugszik, azokat helybe hagyja 's megerősíti. (Közhelyeslés.) Felszólítom ez alkalommal a' ház jegyzőit, hogy holnap reggeli 11 órakor a' ház irodájában megjelenni sziveskedjenek. Ez uttal egyéb tárgy nem lévén az ülés eloszlatik.

Ülés vége öt egy fél órakor d. u.

Kormányforma. Jelen komoly percekben azt hozni szönyegre: Magyarország miként igazgattassék; szabad köztársaság legyen-e vagy alkotmányos monarchia, nem egyéb mint el- lensegeinknek bizonyos győzelmet eszközölni.

Nem kell gondolnunk: hogy Ausztria elszomorodnék, ha köztünk a' köztársaság kikiáltására pártok keletkeznének. Ez neki a' legnagyobb örömet okozná. Inkább örvendene mint az ördög mikor egy erényes embert megejtett. Itt régi politikájában találna magát ismét; a' politikában, mellynek elve: „szaggasd pártokra a' népet 's vérét utolsó cseppig kiszíhatod.“ Jól tudja Ausztria: Ha Magyarországon a' köztársaságot kikiáltanák, a' nemzet két részre szakadna, 's a' két vetélkedő párt között egy harmadik — ő lenne a' nyertes. Az iszonyu repedés közé bészállna a' kétfejű sas, 's szárnyainak sötétével megborítaná a' nemzetet.

Nem kedves hazámfiak, a' köztársaságot nem fogjuk jelenleg kikiáltani. Minek adnánk mi még nevet a' gyermeknek, míg meg nem születik, 's nem tudjuk élve-e vagy halva születik, fiu-e vagy leány lesz...

Ne mondjátok azért most, hogy a' rendszert kell megváltoztatnunk; hogy a' tronusok alatt a' népek veszedelme fogamszik; hogy a' királyságra még gondolni sem kell, 's a' kinek eszébe jut ves- sen keresztet magára mondván: uram ne vigy a' kísértetbe deszabadíts meg a' gonosztól....

Mind ez idő nap előtti beszéd. Hogy az eszme a' nép között ne terjedjen, meggátolni nem lehet; de azoknak, kik a' népet vezetik, kikben a' nemzet élete nyilatkozik, még akkor is, ha a' nép köztársaságra már megért volna, őt ennek kikiáltásától viszsztatartani mulaszthatatlan kötelességük, mert ez még most a' nemzetnek bizonyos ön meggyilkolása lenne. El kell várni az időt, míg meg- érik a' gyümölcs. Ha elébb szakasztjuk le elrothad 's használhatatlan lesz. Isten is az emberinem meg- váltóját az időnek teljességében küldötte el.

A' magyar soha olyan egyetértő 's olyan ha- talmas nem volt mint most. Vigyázzon nehogy az ördög meglolja, 's arany hegyek felé kapkodva lábai alatt észrevétlenül a' pokolszája nyitassék fel.

Ne mondjátok: hogy mi czél nélkül harczolunk, nálunk a' forradalomnak nincs kitűzött irá- nya, 's ez botorság.

Mi igazságos jogainkban vegyünk megtámad- va. Bennünket ellenségeink a' király nevében ki akarnak irtani, falvaink, városaink egyre pusztítat- nak el, 's nemzetünk tagjai tekintet nélkül nemre és korra egyre öldököltetnek. A' mi harczunk nem czélnélküli harcz, ez az önvédelem szent harcza. Ezért birjuk Európa részvétét, 's ezért van kar- jainkban a' mindenható isten ereje.

Téved, ki a' mi harczunkat forradalomnak nevezi; mi sem törvény sem király ellen nem ütöt- tünk pártot csak magunkat oltalmazzuk.

És nemzetünk szikla szilárd erején minden ármány megtörik, 's élni 's tündökleni fog a' ma- gyar. Csak egyetlen feltétel kell: folytonos ösz- szetartás.

Akkor, ha többé egy bitor ellenség sem tapodja a' haza szent földét, akkor lesz ideje, hogy a' kormány formáról gondolkozzunk 's ezt európai combinatiók szerint meghatározzuk. Most ne beszéljünk se respublikáról se monarchiáról. Éreznünk 's elmélnedünk igen is szükség, de ezt mélyen el kell rejtenünk lelkünk fenekére; mint a' féltett kincset elrejtjük a' veszélyes időkben.

Mentsük meg a' hazát, e' most a' cél, e' most a' jelszó.

Ha gyilkosaink kezéből kifacsartuk a' tört; akkor lesz a' számolásnak ideje, akkor könnyű lesz elhatározni, ki uralkodjék felettünk, törvény-é vagy egyesek önkénye.

Azért maradjanak el a' győzelemig, a' kormány formáról nyilvános vitatkozások. Ne hajtsuk a' vizet ellenségünk malmára. Törjünk előre 's az eredmény kimutatandja mi tévösök legyünk.

Medgyes Lajos.

KOLOZS, Mart. 15. E' hó 6—9 nemzetör-ségünk a' mezőségre egy kis kirándulást tön. A' berkenyesi nagy erdőt meghajtottuk 's 11 oláh csavargót elfogtunk. Berkenyesen is hurokra került egy vén bujtógató szász, benne az oláh, és szász gázság őszpontosítva volt. Reméljük méltó büntetésöket megkapandják.

Frátán is likra került sok Urbán idejébeni diétázó oláh.

Városunk ifusága közül 50, a' városi zenekar vigdaltjai között, ma ment bé Kolozsvárra katona njoncznak. Olyak is mentek bé kiket a' sorshúzás nem ütött de mentek mivel hazájuknak szolgálni kívánnak. Éljenek.

Veres Sándor s. k.

M. Vásárhelyi vadász zászlóalj.
(Vége.) A' zászlóalj 3-ik százada fáradtan érkezett mart. 1-én Bátorra. Sebesen érzik egy kocsi Besztercze felől. Teleki, Sándor és Bánfi János az éppen sorakozó századot felszólítja: sietnének a' szomszéd határori helységekre, hol az oláhok fel-lázadva csoportosulnak, 's az ottan csak 12 huszár fedezete alatt keresztül jövő Bem tábornok utját biztosítanak. Teleki, és Bánfi elébe, mintegy 70 főből álló fegyverzett csorda állott és hat lövést tettek, de szerencsére eredmény nélkül. A' harmadik vadász század dicséretére legyen mondva, a' fáradt legénység a' legnagyobb készséggel azon perczen kiindult, átvevén a' vezényletet maga Teleki. Az uton csakugyan az öreg tábornokot találtuk, a' nélkül, hogy a' lázadók merték volna megtámadni jött át Monoron.

Pár óra negyed mulva a' gaz granicsár helységeit csata lánczval kerítettük bé. Fél század a' faluba nyomult. Egy helyt a' csatalánczot megtámadta egy merész granicsár, de az rögtön halva

terült le. Kik a' csatalánczon átszökni akartak le-lődöztettek. Elestek mintegy 30-an. A' falu le-fegyvereztetett, a' lázadó főnökök javai elkoboz-tattak, és ma a' közlekedés e' tájon Besztercze felé biztosítva van.

Igy bünteti a' magyar, ki a' nagylelkűen a-dott bünbocsánatot nem fogadja el!

Utósó eljárásunk 's a' többinél nem cseké-lyebb eredményü volt, Oroszfalu, Monoren, 's több határori helységek lefegyverzése. E' helységek a' vidéki lázadók fészkei voltak. Bévonuló csapatunk elől megszöktek férfiai, különösen nyugdíjos had-nagy Varazán, ki agg korának daczára szito-gatta a' lázadás tüzét, családostól megugrott. Uta-sításunk szerint a' hon nem lévők javai lefoglal-tattak. Más nap a' havasi tanyájuk lön felmotozva általunk. Varazán nyomán sokáig mentünk, detel-jességgel fel nem találtuk. Roppant juh nyáj, vagy 30 darab válogatott ökör, néhány pár ló került it-ten is kezeinkbe, néhány fegyveresen szaladó granitsár lelövetett. A' mint értesültünk két elfo-gott gyermektől: 40 szurouyos fegyvert és 30 va-dász flintát vittek két szánan bé a' havas torkába, de az idő esteledni kezdvén tovább őket nem üz-hettük. —

Bévégzem zászlóaljunkról első tudósítasomat azzal, hogy célba van véve három éves honvé-dekké leendő alakulásunk. Alkalom szerint fogom még a' közönséget értesíteni mikéat működik a' marosszéki vadász zászlóalj?

M. J.

főhadnagy.

U. I. Az elfogott számos oláh kapitányokról és tribunokról meg sem emlékeztem. Hiszem mi minden faluban kettőre háromra találtunk, mert oly véletlen portyázunk a' vidéken, mintha e' szél szár-nyain járnánk.

Vegyes hírek.

Debreczenből írják mart. 13-ról. Hadser-günkben, miként már tudva van, nevezetes válto-zások történtek, mellyek czélszerűségéről minden-ki meg van győződve. Legsajnosabb azonban Gu-yon távozása, ki hősies magaviselete 's általában szeretetre méltó egyénisége által magát mind a' vezérek, mind a' katonák kedvenczévé tette. Gu-yon sajátlag komáromi várparancsnokul van kije-lölve; úgy vagyunk azonban értesülve, hogy ezen oroszán szívü férfit még több babérokat kíván a' csatatéren aratni 's Bem tábornokhoz megyen Erdélybe.

Mi nem örömet nélkülözzük ugyan e' derék harc-zost Tiszánk partjain; de tudjuk, hogy Er-dély bérczei közt is ügyünkért harcoland. Legme-legebb rokonszenvünk kísérje őt, miként hiszszük, hogy diadal kísérendi lépteit.

Eddig a' Közlöny — mi pedig előre is üdve-zeljük az anynyi véres csatákban megpróbált de-

rék hőst 's kit a' távolban is bámulni, tisztelni 's szeretni tanultunk, tart karokkal várjuk mi előbb körünkbe.

— Mart. 15-keből olvassuk hogy a' kormány Görgei, Damisnich, Perczel és Bem taborához egy egy tudositot szándékszik küldeni, kik az ott történeteket 's külőösen a' csatai részleteket hiven leírva, a' hírlapok útján a' közönségnek érdekes és hiteles tudositásokkal fognak szolgálhatni. —

— Az ellenség Egger városára 50 ezrenyi pengő forint rendkívüli hadi adót vetett. —

— Ugyanesek Mart. 15-ke egy magán tudositást közöl Marmarosból, mely szerint folyó hó 8-án Galliczfából mintegy félszázalaj Hartman ezredbeli cs. katonaság egy tömeg néppel bénított Márzaarosba 's elebb Szolyma helységnél a' sokkal kisebb szamu előőrseinket ökörmezőig 's innen Vucskó mezőig kergették 's egészen Bereznáig nyomultak elő. —

— A' gömöri nemzetőrség múlt hó 28-án Hurban rabló csordáját megtamadván azt szét verte, 15-öt lelőtt, 60 elfogott és zsákmányul nyert 200 szaronyos puskát. —

— A' kormányelők martius 12-én a' táborba utazott. — A' varadi fegyvergyár serényen dolgozik Debreczenben is van fegyvergyár. —

HASZONBÉRBE KIADANDÓ JÓSZÁGOK folyó 1849-dik évi Sz. György napjától kezdve

- (3) 1, BelsőSzolnok v. megyében Alparé-en
  - 2, Ugyanott Noszolyban
  - 3, Ugyanott Szász-nyiresen
  - 4, Doboka V. gyében Hidaalmason
  - 5, Ugyanott Marokházán
  - 6, Kolozs v. megyében Órban
  - 7, Torda V. megyében Bodouban
  - 8, Ugyanott Keménytelkén, a' múlt 1848-beli terményekkel.
  - 9, AlsóFejér V. megyében Csúson
  - 10, Ugyanott Gergelyfáján
  - 11, Küküllő V. megyében Hederfáján az 1848-ki terményekkel
  - 12, Ugyanott Királyfalván
- Bővebb utasítást vehetni gr. Teleki Domokos közepütczai házában b. Bánffy Miklósné szállásán. (3)

KIADÓ SZÁLLÁS.

(2) Külső-Torda utczában egy 2 szobából, konyhaból, pinczéből, 's fás-kamrából álló szállás minden orán bérbe kiadó. Értésítést vehetni iránta Krizbai Miklóstól. (Szállása: K. monostor utcza, Halmagyi-ház. (3)

HIRDETMEY

(3) A' kinek eladó két hamos lova van jelentse magát a' Szentgyörgy utczában a' Kozma Istvan házában. (3)

(4) Az idősbb gróf Bethlen János, apanagyfalusi udvarában több, 827-től 834-ig és más évekről való ó borok jutányos áron kaphatók. Értekezni lehet irántuk itt helyben; nelsőmonostor utczában a' 193-dik szám alatti háznál. (6)

(2) Tordamegyében, mező Szengyelben, egy terjedelmes, szép majorsági birtok — minden szükséges gazdasági épületekkel 's kényelmes urilakkal együtt haszonbérbe kiadó — bővebben lehet értesülni iránta Kolozsvártt, az ó városban gr. Mikes háznál. (6)

HIRDETMEY.

(3) Ns. AranyosSzékben, Veresmarton, Inakfalván, 's Kertsedben egy Ns. Marosszékben, Názmánfalván lévő résziószágai, özvegy mlgs Beldi Istvánnénak több évekre haszonbérbe kiadók — értekeződhetni irántuk Kolozsvártt az Ó városban a' 218-dik számú háznál a' tulajdonosnővel. (3)

ELADÓ MEZEI GAZDASÁG,

(2) A' kolozsvári határon egy 80. jugerumból (1600 : □ ölével számítva) álló résziót szántóföld, résziót lucernás, résziót természetes rét, egy tagba; egy kö 's cserép fedelű 6. szobából álló lakó házzal, nagy kö istálló, állás, több apró házikokkal, elátott gazdaság, akár kész pénzert, akár részletes fizetésért, akár cserében pénz potlással, eladó, a' venni szándékozó bővebben értekezhetik belső király utczában a' 17-dik szám alatti ház tulajdonossal. (3)

HASZONBÉRBE HIRDETÉS.

(1) Özvegy Farkas Jánosnénak Dobokamegyei, R. Kereszturi résziószága, mely áll m. e. 600 veka ósz, 25 veka tengeri vetés 150—200 snekér széna termő, jól trágyázott toldekből, részekből, jó lakó ház, 2 malom 2 fogadó, só áruháza, 15 ma otos házból; f. hó 21-én a' hely szinén 2 évre, haszonbérbe fog, akár egészben akár a' ki venni szándéklók tetszése szerint el darabolva ki adatni, héres szekerek, ökrök, gazdasági szerekkel, 's jelen évre ószi vetéssel bőven ellátva. (1)

(2) Belsőszolnok megyében, Bethlenben egy lakó- 's gazdasági épületekkel jól ellátott, résziószág, f. évi Szt. György napjától kezdve; egy vagy több évekre, haszonbérbe kiadó. Bővebb értesítést vehetni Kolozsvártt belső közepütczában a' Barraház felső emeletében, — Dézsen a' patikában. (3)

(3) Belső Közepütczában, gróf Bethlen Ferencz házától martius 12-re viradólag egy 6 éves fekete, bal-farján o. bójjegű kancza előrozdatván, a' feltaláló jelentse magát a' fennirt háznál 10 p. frt jutalma lészen. (3)

(2) Egy most tavasszal 5 éves — jámbor, Bár Vi által fejhető BIVAL, bornya nélkül ELADÓ. — Bővebben értekezhetni iránta a' király utczában a' 41-ik szám alatt. (3)

(3) Egy v. város közelében lévő kert vagy szőlő kerestetik, a' kinek eladó volna jelentse magát a' Honvéd szerkesztőségénél. (3)

(3) Az óvárosban a' 267 szám alatt, jó izéssel épített emeletesház eladó — bővebb utasítást vehetni a' Honvéd szerkesztőségénél. (3)